

fani meie ajjani omma sündinu meie maal nink wõderil mail, nink eggauits neist surembist poisest, kui ta muido oppust om häste tähhelepandnu, wõip sul mõnd immelikut jutto ajjada kunningide nink würostide nink wäggevide innemiste teggudest, mes wanna nink wastje ramato lulutawa. Dpwa ka, mes luggu wõderil mail om, mes meie esfama ümber suren mailmam omma, nink mes täidetü omma mitmast ja mitmast wõderist taimedest nink lomadest nink kun tõstisuggutse innemise ellawa, kel tõstisuggu näggo, keel, usf nink ellowiis om. Dpwa poisi ka Summala loodasju, lome, taimē nink kiwwe, neide seitsi, nimme nink tullu. Päle se sawa poisi harjotetus figesuggutsen kunstlikun mõetmisen nink rehendamisen, et nemma wimate ka wõiwa wäljaarwata, kui kaugel taewa tähhe tõine tõisest saiswa taiwa laotusen, nink muid uisuggutside rässedid arwamisi. Wast küsfit nüüd, armas küllames: milles sawa sis poisi ni mitmasuggutse oppusega waiwatus? Minna kosta: sepärrast, et säratse oppuse nink harjotusega neide waim saap ärratetus, terrawas nink kindmas tettus, ni kui hainaniitmine nink mu ihho, tö sinno kae, nink jalla-liikmid kinnitap. Sinna saas kül immetellema nink pääd rapputama mõnne Kimnastumi kolipoisi tö nink opmise pärrast nink saas sedda tühjas arwamo. Ent na omma küll wäega tarwiliko waimo ärratamisele nink walmistamisele, nink kui sedda es saas lige holega tettus, sis nore innemise es saas ka pärrast Uniwersitetin ni hõlpsaste süggawambat oppust wõtma, kui wajja on. Sest täwwelik oppus om ütte majja sarnane, mes pään ehitetas. Kui majja põhhi ei elle lõrra-pärrast tettu, sis saap pea küll majja ütte külle päle waoma nink lahkmid sama. Ni om ka luggu oppuse nink mõistmise majjaga, mes pään ehk waimun ehitetas, nink sepärrast omma harjotamise-koli ni wäega tulloliko nink tarwiliko, nink

eggamees, ke õigede taht oppi nink oppuse läbbi mehhes sada, näkko noren põlwen jubba waiwa, et waim saas häste walmistetus. Nink ne mehhe, kelle ammet om noorte innemiste waimo walmistada, peawa sure holega tööd teggema nink waiwa näggema poisse man, nink peawa esfi häste oppetetu nink harjotetu ollema nink ei tallita mitte ütte tühja ehk halwa tööd, õkwa ni kui no tühja wai halwa tööd ei te, kea ma sissen majja põhja müriwa, ehk kül pumeistre arwo-tallitus om, wannikut otfa säeda, kui temma pare om üllesäednu. Koli, oppetajide tö ei olle ka sepärrast ütse kerge tö, et nemma mitte ütfinda poiste waimo walmistawa, et temma kõwwas saas, enge et nemma ka neid harjotawa figen hään komben, waggause nink Summala-peljusen.

Säratsid harjotamise-kole tasiwa targa innemise ni pea wajja ollewat, kui Uniwersiteti olliwa säetu, nink ka jubba enne olli neid linun nink kloostriden nink mõnne Piiskopi, kea wannal ajjal ka ilmliko würosti olliwa, omma omme pä-kerrikude mannu säratsid kole säednu täwwelikko oppuse ees walmistamises. Wõip sis olla, et 400 ajjastaja eest jubba meie wanna Tomi-kerriko man särane kool om olnu, ent meile ei olle temmast jurembat teedmist jänu.

1650 ajjastajal säed Rootsi-kunningas Kustaw Adolw säratsid Kimnastumi-kole Riian nink Tartun ülles. Ent Tartun sai kool pea Uniwersitetis tettus, siiski olli tol ajjal ka ütse Kimnastumi-kool kiwwiulitsan. Mõlemba koli kattewa sure sda ajjal ärra nink weel 60 ajjastaja eest olli meie maal nink nimmelt Tartu linan kolitamise-ga wäega waene luggu.

Sis parrand kõrge rigi-wallitsus sedda hätta. Jubba 1790 käst keisri-prowwa Katarina II. wäega pudulist kolitamist Tartu-linan parrandada. Ent jubba 1803 ajjastajal es olle ennistest ühhen-